

Overdenking, ds. Martine Nijveld, in de gedachtenisdiensten in de Maranathakerk in de Den Haag op zaterdag 21 en zondag 22 november 2020

Lezingen:

Psalm 97 (Nieuwe Bijbelvertaling 2004)

1 Korintiërs 13 (Nieuwe Bijbelvertaling 2004)

Lieve mensen, gemeente van Christus,

afscheid nemen ging anders in de afgelopen maanden.
Nog nooit lazen we in rouwadvertenties zo vaak de uitdrukking 'in besloten kring'.
Afscheid in de kleine kring van familie, vrienden, vriendinnen:
de één ervoer het als een groot gemis dat het zo moest,
maar ook hoorde ik van mensen, die het als een kleine genade zagen,
omdat ze in die kleine kring meer zichzelf konden zijn, zich niet
bezig hoefden te houden met zoveel anderen, zich niet
groot hoefden te houden.
Geen handen geven bij het condoleren, geen aanrakingen, geen omhelzing.
We moeten andere manieren zoeken – en vinden die
gelukkig ook vaak weer.

Ook rouwen, vertellen mensen, is in deze tijd anders.
Er komen minder mensen langs.
Ik denk dat ik nog niet eerder in pastorale contacten
zo vaak het woordje 'stil' hoorde.
Het is stil
en het wordt eigenlijk
steeds stiller.
Het lijkt wel alsof ook de telefoon corona heeft, zei iemand.

We lazen zonet die heel mooie woorden
uit 1 Korintiërs 13, het hoge lied van Paulus over de liefde.
Het is een tekst die vaak klinkt
in trouwdiensten én in rouwdiensten.
Paulus schreef deze woorden niet voor dergelijke gelegenheden,
maar wij zijn ze als passend gaan ervaren
voor de bevestiging van onze liefde en voor dat uur van afscheid.

De woorden kunnen soms was soft klinken,
vaag, overbekend, versleten,
de liefde is geduldig, ze hoopt alles, praat niet.
Mooie woorden, ach ja, maar al zo vaak gehoord...
En wat brengt het ons...
Maar dan moet ik denken
aan de trouwprek die predikant Michael Curry hield voor
prins Harry en Meghan Markle in 2018,
waarin hij stilstond bij de kracht van deze woorden en bij de kracht van de liefde:

als liefde de weg is, zei hij,
dan zou geen kind in deze wereld ooit nog met honger naar bed gaan.
Als liefde de weg is,
behoort armoede tot het verleden.
Als liefde de weg is,
wordt de aarde een heilige plaats.

Je hebt van die cartoons met 'Liefde is ...'.
Liefde is samen in de regen. Op vakantie je laptop thuislaten.
Liefde is tijd nemen voor elkaar. Snurken accepteren. Een arm om je heen.
Duizenden van die cartoons zijn er. Want evenzoveel wegen om liefde te tonen.
En ook Paulus vult de stippeltjes in:
liefde is ...
geduldig, niet grof, niet beledigd, ze geeft niet op.
Het zijn woorden waarvan we in de loop van ons leven,
en ook van ons liefdesleven,
kunnen ontdekken hoe moeilijk ze zijn.
Want wie is nooit ongeduldig, jaloers,
ijdel, op jezelf gericht. En wie geeft nooit eens op.

Toon Tellegen,
de schrijver van verhalen over dieren,
die als mensen zijn,
schreef ook gedichten, en in één van zijn gedichten
laat hij de mensen uit Korinthe antwoord geven
op de woorden van Paulus over de liefde.
Paulus eindigt met
'geloof, hoop en liefde, maar de meeste van deze is de liefde'.
In het antwoord van de Korintiërs,
via Toon, klinkt:
We hebben het geprobeerd, we hebben die woorden aan alle kanten bekeken,
maar wat ons rest zijn onrust, verlangen en onhandigheid,
die drie, en van die drie onhandigheid het meest.
En ik vermoed zomaar dat de mensen in Korinthe niet de enigen
zijn die zich soms - of vaak - onhandig voelen of onthand, of stuntelig,
als het gaat om leven, lieven, in liefde samenleven,
en dat het je bij de handen af kan breken.

De tekst uit 1 Korintiërs 13 wordt óók vaak gelezen in diensten waarin we afscheid nemen van een
geliefde. Vaak om iets van dankbaarheid te verwoorden om wat was,
wat een ander voor jou betekenen mocht en jij voor die ander mocht zijn.
Vaak ook in het besef dat er veel is wat ons in het leven bezig houdt
of waar we ons druk om maken,
gedoe, strijd, verbeteren, theorieën,
maar dat dit het is wat blijft,
en wat van blijvende waarde is, liefde,
aandacht, vriendelijkheid, mensen helpen zich op te richten.

Van ulthm belang, de kern waar het om draait:
elkaar dragen en gedragen worden.
En dat daarin
iets oplicht van God.

En ook vandaag lazen we deze woorden.
Waarbij het haast niet anders kan of we blijven ook haken bij
de woorden uit het slot van dit hooglied:

Nu kijken we nog in een wazige spiegel,
maar straks staan we oog in oog.
Nu is mijn kennen nog beperkt,
maar straks zal ik volledig kennen,
zoals ik zelf gekend ben.

Wij zijn niet-weters.
Onze kennis is beperkt. Fragmentarisch. Niet meer dan brokstukken.
Lopen in de mist, een beslagen spiegel, wazig.
Dat klinkt als een tekortkoming,
maar het aardige is dat dit de houding is,
die Paulus *zijn brief door* aan de lezers en aan ons aanraadt.
Om niet iemand te zijn die weet hoe het zit,
hoog boven anderen uit, hoog op je berg daarboven,
maar om een niet-weter te zijn.

De Poolse dichteres Wislawa Szymborska
maakte de woorden 'Ik weet het niet' tot haar levenshouding.
Je zoekt antwoorden, zei ze, op de grote vragen van het leven,
maar telkens als je een punt gezet hebt,
ga je weer twijfelen, verder denken, opnieuw zoeken, samen zoeken.
Nieuwe vragen stellen, nieuwsgierig zijn.
Open en ontvankelijk.
We zijn mensen onderweg. Altijd verder. Op reis.
We zijn er nog niet.

En vol vertrouwen vlecht Paulus
daar de diep-bijbelse notie doorheen dat wij
zoveel niet weten, dat ons kennen beperkt is, maar tegelijk
vol vertrouwen mogen hopen en geloven,
dat wij gekend zijn.
Dieper dan wij onszelf ooit kennen,
lezen we ergens in een
psalm.
Gedragen. Dragende grond. Op adelaarsvleugels.

En dat gekend worden is in de bijbel min of meer synoniem met liefde.
Jij mag er zijn. En jij. En ik. En jij. Wij én zij. En jullie.

(...)

Mooi misschien om te weten dat in de oorspronkelijke Griekse tekst, tenminste als je doorleest t/m het eerste vers in hoofdstuk 14, waar het verhaal verder gaat, dat woord liefde tot tien maal toe klinkt.

Tien keer.

Tien, zoals in tien vingers, twee handen vol.

Handen waarmee je elkaar draagt, aan het begin van het leven, aan het eind.

Handen die je uitstrekt naar een ander, en die ook weten

van tijden en momenten waarop je een ander

niet bereiken kunt of waarop je

los moet laten.

Liefde, we kunnen er onze handen vol aan hebben.

Tien, dat verbindt ook met de Tien Woorden, de tien geboden.

Want liefde wil gedaan.

Heel basic: lieg niet, steel niet, maak elkaar het leven mogelijk.

Of zoals iemand zei:

liefde: dat betekent niet: speciale dingen doen, de held uithangen.

Liefde is: dagelijkse dingen doen, met liefde en geduld. Ze graag doen.

Amen.